

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžak/8/2019
Identifikačné číslo spisu: 6018200390
Dátum vydania rozhodnutia: 19.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6018200390.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Hatalovej, PhD., v právnej veci sťažovateľa (pôv. žalobca): V. R., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X G. Y. U. S., Tuniská republika, právne zastúpený: JUDr. Mgr. Lucia Príčovú, advokátka, Strážovská 4, 974 11 Banská Bystrica, korešpondenčná adresa: Na Troskách 12, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovanému: Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Banská Bystrica, Sládkovičova 25, 974 05 Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. PPZ-HCP-BB2-65-001/2018-SK zo dňa 6. apríla 2018, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/71/2018-116 zo dňa 12. septembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/71/2018-116 zo dňa 12. septembra 2018 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. PPZ-HCP-BB2-65-001/2018-SK zo dňa 6. apríla 2018 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím č. p.: PPZ-HCP-BB5-37-020/2018-PP zo dňa 31.01.2018 prvostupňový správny orgán Oddelenie cudzineckej polície PZ Banská Bystrica žiadosť žalobcu o udelenie trvalého pobytu na území SR na 5 rokov zamietol podľa § 48 ods. 2 písm. d) zákona č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len ZoPC) z dôvodu, že žalobca ako štátny príslušník tretej krajiny uzavrel účelové manželstvo s občiankou Slovenskej republiky.
2. Záver o účelovom manželstve preukazoval tým, že manželstvo bolo uzavreté po relatívne krátkej známosti, manželia sa pred uzavretím manželstva stretli len 5 x (apríl 2016, jún 2016, august 2016, december 2016 a marec 2017) a pri piatej návšteve bolo aj manželstvo uzavreté. Poukázal aj na vekový rozdiel medzi žalobcom a jeho manželkou, ktorý vyhodnotil ako neštandardný. Krátkodobý pobyt v

krajine pôvodu nedáva záruku toho, že sa žalobca s manželkou dobre pozná, zvlášť, keď pochádzajú z iných kultúr, čo nedáva predpoklad na plnenie hlavného účelu manželstva, ktorým je založenie rodiny a riadna výchova detí.

3. Poukázal na to, že manželia neovládajú žiadny spoločný jazyk a ich komunikácia podľa ich vyjadrenia prebieha v takzvanej „našej špeciálnej angličtine“. Pri komunikácii cez elektronické prostriedky používali podľa vyjadrenia manželky internetové prekladače. Žalobca s manželkou nevedie spoločnú domácnosť, každý z nich vedie svoju vlastnú domácnosť vo svojej domovskej krajine. Taktiež manželia neprispievajú navzájom na svoju domácnosť. Žalobca nikdy na území Slovenskej republiky nebol, preto nebol konfrontovaný s diametrálne rozdielnou mentalitou slovenského národa. Neznalosť slovenského jazyka, odlišná kultúra a zvyky, absencia kamarátov a známych rovnakého veku a kultúry, nebudú pozitívne prispievať k vyrovnanému rodinnému životu na území Slovenskej republiky.

4. Žalobca neovláda slovenský a ani anglický jazyk, na pohovor potreboval tlmočníka. Žalobca nemá znalosť o predchádzajúcich vzťahoch manželky, manželku finančne nepodporuje a v Európskej únii má rodinné väzby, konkrétne strýka vo Francúzsku.

5. Zobral do úvahy aj vyjadrenie Veľvyslanectva SR v Káhire, ktoré neodporúča vyhovieť žiadosti o udelenie trvalého pobytu. Veľvyslanectvo SR vo svojom stanovisku poukázalo na to, že pre tuniskú spoločnosť je manželstvo muža so staršou ženou s deťmi z predchádzajúceho vzťahu netypické a ďalej, že vychádzalo aj z upozornenia Národného bezpečnostného analytického centra, z ktorého vyplynulo dôvodné podozrenie, že ide o účelové manželstvo.

6. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí sa stotožnil so závermi prvostupňového správneho orgánu a odvolacie námietky žalobcu považoval za nedôvodné.

II.

Konanie na krajskom súde

7. Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného, ktorý prvostupňové rozhodnutie potvrdil a odvolanie žalobcu zamietol.

8. K námietke, že rozhodnutia žalovaného a prvostupňového správneho orgánu vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci, sú nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôvodov a v oboch rozhodnutiach bolo zistenie skutkového stavu nedostačujúce na riadne posúdenie veci uviedol, že tieto námietky neboli dôvodné.

9. K námietke, že nebolo rozhodnuté v zákonnej lehote 90 dní od doručenia žiadosti, uviedol, že bolo rozhodnuté v zákonnej lehote a lehota na rozhodnutie bola predĺžená z dôvodu doručovania výzvy na vyjadrenie žalobcovi prostredníctvom Ministerstva zahraničných vecí SR a cestou Veľvyslanectva SR v Káhire v Egyptskej republike, t. j. jediným oficiálnym spôsobom pre doručovanie žalobcovi, pričom písomnosť bolo potrebné doručiť z Káhiry do ďalšej africkej krajiny, t. j. do Tuniska.

10. K námietke tlmočenia na pohovore na Veľvyslanectve uviedol, že táto nebola dôvodná. Poukázal na to, že arabčina patrí k medzinárodne používaným jazykom a je úradným jazykom v dvadsiatich piatich krajinách, medzi ktoré patrí aj Egypt a Tunisko. Pokiaľ pri výsluchu došlo k chybe v tlmočení, mal žalobca na tento nedostatok upozorniť pracovníka veľvyslanectva. Záznam z pohovoru po jeho prečítaní bez akýchkoľvek námietok vlastnoručne podpísal, a teda odsúhlasil celý jeho pretlmočený obsah.

11. Uviedol, že žalobca nemohol spoznať slovenskú kultúru, spoločnosť, návyky a zvyky ľudí, pretože na území SR nikdy nebol a s manželkou strávil súhrnne maximálne 67 dní, čo nepostačuje podľa žalovaného na spoznanie krajiny, kde plánuje žiť so svojou rodinou. Za taký krátky čas (deti boli v Tunisku s manželkou len niekoľkokrát, podstatne menej ako ich matka) nemohol žalobca nadviazať ani blízky vzťah s deťmi manželky, dokonca ich nemohol ani poriadne spoznať, pretože nepozná ich jazyk, a teda nemožno hovoriť o „blízkom vzťahu“ medzi žalobcom a deťmi manželky žalobcu.

12. Zdôraznil diametrálne odlišné kultúry, z ktorých pochádza žalobca a jeho manželka, vekový rozdiel

(manželka je o 10 rokov staršia) nie je zanedbateľný vo vzťahu k rozdielnym náhľadom, názorom na životné situácie či problémy, ktoré môžu nastať.

13. K namietanému porušeniu čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uviedol, že žalovaný nezasiahol do práva žalobcu žiť so svojou manželkou v jeho domovskej krajine, t. j. v Tunise. Žalobcovi nebolo upreté právo viesť s manželkou riadny manželský život, ktorý garantuje článok 41 ods. 1 Ústavy SR. Žalobca s manželkou môže viesť rodinný život aj v jeho domovskom štáte, kde ako sám uviedol, pre manželku aj jej deti postavil dom. V Tunise má aj svoju matku a blízkych príbuzných, teda rodinné väzby sa ani po príchode manželky nepretrhnú.

14. Pokiaľ žalobca poukazoval na časté návštevy manželky a niekedy aj spolu s deťmi v Tunise, krajský súd ani tieto tvrdenia nepovažoval za spôsobilé prelomiť závery správnych orgánov v preskúmaných rozhodnutiach. Tvrdenia o návštevách v období rokov 2016-2018 neboli preukázané žiadnymi konkrétnymi dôkazmi (letenky a podobne) a nebolo z nich ani zrejmé počas akého obdobia, resp. koľko dní tieto návštevy trvali.

15. Žalobca v správnej žalobe neuviedol a nepreukázal žiadne také skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé prelomiť závery uvedené v preskúmaných rozhodnutiach orgánov verejnej správy, preto krajský súd správnu žalobu žalobcu podľa § 190 SSP zamietol.

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

16. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť.

Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

17. V ďalšom uviedol že:

- povinnosť preukázania uzavretia účelového manželstva je na správnom orgáne riadnymi dôkaznými prostriedkami, žalovaný jednoznačné dôkazy na prijatie záveru, že sa jedná o účelové manželstvo nepreukázal, len porovnal tvrdenia sťažovateľa a jeho manželky, ktoré sa v zásadných veciach zhodujú,
- právny názor krajského súdu podľa ktorého orgány verejnej správy zistili skutkový stav v dostatočnom rozsahu, je zrejmé, ako vyhodnotili jednotlivé dôkazy a vec aj správne posúdili, je nesprávny. Sťažovateľ je štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa bez povolenia príslušnej cudzineckej polície nemôže legálne dostať na územie SR, keďže bola podaná žiadosť na udelenie trvalého pobytu na 5 rokov. Spoločnú domácnosť teda manželia môžu zdieľať len v Tuniskej republike. Na potvrdenie tejto skutočnosti, ako aj rozvíjajúceho sa vzťahu, poznávania detí a spoločného bývania, bola priložená ako dôkaz fotodokumentácia. Nie je možné za súčasného stavu preukázať trvajúcí vzťah, keďže sťažovateľovi nebol povolený pobyt a nebolo mu umožnené vstúpiť na územie SR a plnohodnotne rozvíjať manželský vzťah. Okrem uvedeného bolo priložené aj čestné prehlásenie zo strany manželky na podporu všetkých tvrdení.
- žalovaný nezistil presne a úplne skutočný stav veci, nezaobstaral si dostatočné dôkazy na podporu svojich tvrdení a v podstate len porovnal tvrdenia sťažovateľa a jeho manželky a z tohto usúdil záver, že sa jedná o účelové manželstvo. Sťažovateľ si nie je vedomý toho, že by manželia disponovali povrchnými informáciami alebo že by uviedli taký zásadný rozpor, ktorý by mohol dôvodiť účelové manželstvo. Manželský vzťah stále trvá a je dôkazom, že sa nejedná v danom prípade o účelové manželstvo,
- správny súd nezobral do úvahy ani tú skutočnosť, že manželka sťažovateľa má deti z predchádzajúceho manželstva, ktoré veľmi dobre vychádzajú so sťažovateľom, nie je však jednoduché opustiť z jej strany Slovensko a presťahovať sa s celou rodinou do Tunisu,
- správny súd nesprávne vyhodnotil ako správne závery ohľadne vyhodnocovania komunikácie, resp. dorozumenia sa medzi sťažovateľom a jeho manželkou, za tým účelom objasnil akým spôsobom

komunikuje s manželkou a čo znamená „špeciálna angličtina“, poukázal na to, že žiadny všeobecne záväzný právny predpis neustanovuje povinnú formu komunikácie medzi manželmi, prípadne neustanovuje zákaz používania prekladačov pri komunikácii. Používania prekladačov sa týkala len časť kedy sa manželia spoznávali a vzťah rozvíjali v začiatkoch.

- obaja manželia ovládajú na bežnej komunikačnej úrovni spoločný jazyk,

- fotodokumentácia a aj čestné prehlásenie manželky potvrdili, že vzťah stále trvá a vyvíja sa, že sťažovateľ pozná aj deti svojej manželky, s manželkou je v dennodennom kontakte, nielen formou správ, ale aj telefonicky,

- namietal, že správne orgány nezobrali do úvahy, že aj deti manželky si so sťažovateľom vytvorili vzťah, na základe čoho sťažovateľ predložil správne mu súdu aj fotodokumentáciu, z ktorej je možné vidieť vzťah medzi ním, manželkou a jej deťmi a dokonca táto svedčí aj o tom, že sa snažili ako manželia prežiť spoločne Vianoce (na jednej fotografii vidieť Vianočný stromček v pozadí). To sú podľa sťažovateľa podstatné skutočnosti pre rozhodnutie, ktoré boli uvedené z jeho strany v každom štádiu konania, nestotožňuje sa s názorom Veľvyslanectva SR v Káhire, keďže posudzuje spoločenské pomery, kultúru v susednej krajine, čiže v Tuniskej republike, ktoré podľa názoru sťažovateľa vychádza zo subjektívneho posúdenia, je presvedčený, že nie je možné z 15 minútového pohovoru objektívne ohodnotiť žiadateľa,

- sťažovateľ by chcel spoločne s manželkou vychovávať nielen jej deti z predchádzajúcich vzťahov, ale aj ich spoločné dieťa. Chcú trvalo spolu žiť, sú si verní, vzájomne rešpektujú svoju dôstojnosť, pomáhajú si a chcú sa spoločne starať nielen o deti, ale aj o nich dvoch navzájom, žalovaný im to, ale momentálne neumožňuje,

- vekový rozdiel medzi manželmi nie je vysoký. Žalovaný pozná zo svojej činnosti, že sú uzatvárané manželstvá medzi štátnym príslušníkom Slovenskej republiky a cudzincom s oveľa väčším vekovým rozdielom, často aj viac ako 15 rokov, a títo manželia žijú na území Slovenskej republiky a ich manželstvo funguje. Je pravdou, že existujú aj takéto manželstvá, ktoré nevydržali a boli od začiatku uzatvorené ako účelové, ale preto je nutné posudzovať každý prípad individuálne a objektívne.

- rozporuje záver o účelovom manželstve, nakoľko žalovaný vychádzal len z podkladov, ktoré boli súčasťou administratívneho spisu a najmä z konfrontácie vyjadrení sťažovateľa a jeho manželky. Sťažovateľ nemá vedomosť, že by žalovaný obstarával dôkazy, ktoré by boli v prospech aj v neprospech sťažovateľa, a porovnal by ich vo vzájomnej súvislosti.

- žalovaný nedisponuje takými dôkazmi, ktoré by zakladali nevyvrátiteľný názor uzavretia účelového manželstva. Žalovaný nezistil v zmysle príslušných ustanovení Správneho poriadku spoľahlivo, presne a úplne skutočný stav vecí. Žalovaný sa zamerlal na niektoré konkrétne vyjadrenia sťažovateľa a jeho manželky, ktoré vyzdvihol a na základe nich usúdil, že ide o účelové manželstvo.

- sťažovateľ nesúhlasí so záverom správneho súdu, že návštevy manželky sťažovateľa v Tunisku neboli preukázané žiadnymi konkrétnymi dôkazmi. K správnej žalobe predložil čestné prehlásenie manželky, v ktorom bola uvedená aj doba návštev v jeho domovskej krajine aj spolu s deťmi a bol v ňom uvedený aj čas, keďže manželka rezervovala letenky prostredníctvom internetu, nemohla v danom čase dohľadať takto zaslané letenky, a preto čestne prehlásila tvrdené skutočnosti. Minimálne z fotodokumentácie vyplýva, že návštevy sa uskutočnili (jasné rozlíšenie, že fotodokumentácia bola robená pri návšteve v Tunisku).

- sťažovateľ sa učí základy slovenčiny a manželka sa začala učiť arabčinu, sťažovateľ hovorí francúzsky a aj anglicky, manželka hovorí anglicky a dorozumievajú sa spoločne anglicky; pojem „špeciálna angličtina“ znamená, že na niektoré veci majú vlastné pomenovania a ak to nie je gramaticky správne, opravujú ich deti, a toto bolo uvedené aj zo strany sťažovateľa a aj zo strany jeho manželky.

- namietal, že v samotnom rozhodnutí pri niektorých uvedených záveroch správneho orgánu, absentuje odkaz na dôkazy, prípadne správnu úvahu, na základe ktorej dospel správny orgán k danému vyhodnoteniu,

- poukázal na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR z 09.12.2015, sp. zn. 4 Azs 228/2015-40, z ktorého citoval: „Najskôr v prípade, pokiaľ sa správne mu orgánu podarí na základe riadne zistených skutočností jednoznačne preukázať, že výlučným účelom sobáša bolo získanie výhodnejšieho pobytového oprávnenia a že manželia nemajú a nemali v pláne viesť spoločne manželský život, je možné uvažovať o účelovom manželstve. Inými slovami, dôkazné bremeno ohľadne doloženia nadobudnutého správneho názoru leží na cudzincovi, za skutkové preukázanie účelovosti manželstva je plne zodpovedný

správny orgán“.

18. S poukazom na uvedené dôvody navrhol kasačnému súdu rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že rozhodnutie žalovaného sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

B/ Vyjadrenie žalovaného

19. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

20. Uviedol, že so sťažovateľom na Veľvyslanectve Slovenskej republiky v Káhire bol vykonaný osobný pohovor na účel predbežného posúdenia jeho žiadosti. Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Káhire uviedlo, že sťažovateľ počas pohovoru pôsobil sebavedome, ale nedôveryhodne, nevedel vysvetliť v akom jazyku spolu s manželkou komunikujú, prečo používa „špeciálnu“ angličtinu, keď obaja ovládajú francúzštinu. Veľvyslanectvo zároveň uviedlo, že pre tuniskú spoločnosť je manželstvo muža so staršou ženou s deťmi z predchádzajúcich vzťahov netypické. V kombinácii s krátkosťou vzťahu a materiálnou situáciou žiadateľa - sťažovateľa, považovalo uvedené skutočnosti za indíciu, že manželstvo môže byť účelové, s vedomím alebo bez vedomia občana Slovenskej republiky s tým, že prioritným cieľom žiadateľa je získať pobyt v členskom štáte Európskej únie. Veľvyslanectvo upozornilo na zázemie žiadateľa vo Francúzsku. V závere záznamu z pohovoru bolo uvedené, že zastupiteľský úrad obdržal dňa 14.03.2017 e-mail z Národného bezpečnostného analytického centra (ďalej len „NBAC“) s upozornením na dôvodné podozrenie z účelového manželstva, ktoré s občanom Tuniska uzavrela občianka Slovenskej republiky, pani H. B. O..

Z uvedených dôvodov zastupiteľský úrad neodporučil vyhovieť žiadosti žiadateľa.

21. Žalovaný k námietke sťažovateľa ohľadne nepreukázania účelovosti manželstva uviedol, že v konaní na prvostupňovom správnom orgáne ako aj v odvolacom konaní bolo dôkazne preukázané, že sťažovateľ uzavrel účelové manželstvo s cieľom získania pobytu v schengenskom priestore a so zámerom jeho zjednodušenej migrácie do Európskeho priestoru.

22. Pre prvostupňový správny orgán, tak aj žalovaného okrem stanoviska Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Káhire boli podstatné ďalšie dôkazy, a to výpoveď manželky sťažovateľa, jeho vlastné vyjadrenie, zistený a preukázateľný fakt o krátkodobosti vzťahu pred uzatvorením manželstva, neurčitá komunikácia medzi manželmi.

23. Zdôraznil, že je oprávnením štátu, aby uložil primerané podmienky a obmedzenia v prípadoch povolenia pobytu štátnym príslušníkom tretích krajín na jeho území z dôvodu zlúčenia rodiny, konkrétne, aby bol pobyt povolený len v prípadoch reálne existujúcich a fungujúcich rodinných vzťahov a nie v prípadoch zdanlivých rodinných vzťahov, ktoré reálne neplnia svoju funkciu. Samotné uzavretie manželstva, ktoré ako jediné bolo doložené sobášnym listom, ešte nezakladá právny nárok sťažovateľa na udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky.

24. Pri posudzovaní zistených skutočností zoberal do úvahy aj fakt, že sťažovateľ na území Slovenskej republiky nikdy nebol, a je preto predpoklad, že diametrálne rozdielna mentalita slovenského národa, neznalosť slovenského jazyka, odlišná kultúra a zvyky, absencia priateľov a známych rovnakého veku a kultúry, nebudú pozitívne prispievať k vyrovnanému rodinnému životu na území Slovenskej republiky. Sťažovateľ nemá predstavu aké sú v Slovenskej republike spoločenské pravidlá a zákony, ktoré musí každý, kto chce žiť v tomto štáte dodržiavať a rešpektovať.

25. Podľa žalovaného v konaní o žiadosti sťažovateľa bola jednoznačne preukázaná účelovosť manželstva, ktoré sťažovateľ uzatvoril so štátnou príslušníčkou Slovenskej republiky s tým, že prioritným cieľom sťažovateľa bolo získanie pobytu v členskom štáte Európskej únie. V priebehu celého konania o žiadosti sťažovateľa na základe náležitého dokazovania vznikol predpoklad, že žalobca na území Slovenskej republiky nezotrvá, ale vycestuje do štátov európskej únie, ktoré sú pre štátnych príslušníkov tretích krajín ekonomicky výhodnejšie.

26. Čo sa týka spoločnej komunikácie oboch manželov žalovaný uviedol, že sťažovateľ sa zamotáva do vlastných tvrdení. Nepochopiteľným bolo tvrdenie oboch manželov, že sa navzájom dorozumievajú

„špeciálnou angličtinou“ za pomoci prekladačov, avšak sťažovateľ na Veľvyslanectve Slovenskej republiky v čase spisovania pohovoru uviedol, že manželka ovláda francúzsky jazyk, preto je teda nelogické, že manželia nekomunikujú v jazyku, ktorý obaja ovládajú, s poukázaním na to, že francúzština je úradným jazykom Tuniska, a je teda predpoklad, že ju sťažovateľ ovláda.

27. K sťažovateľom predloženému čestnému prehláseniu manželky uviedol, že uvedený dôkaz je na preukazovanie reálnej funkčnosti manželstva nepostačujúci, resp. iba účelový, pretože je samozrejmé, že manželka je priklonená na stranu manžela- sťažovateľa, čo je aj v jej záujme, takže takýto dôkaz nie je možné považovať za relevantný.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

28. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) postupom podľa § 492 ods. 1 S.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 S.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 19.06.2019 (§ 137 ods. 2 S.s.p.).

29. V predmetnej veci bolo potrebné predostrieť, že predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok krajského súdu, ktorým zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal ochrany svojich práv proti rozhodnutiu žalovaného č. PPZ-HCP-BB2-, -001/2018-SK zo dňa 06.04.2018, ktorým zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa č. p.: PPZ-HCP-BB5-37-020/2018-PP zo dňa 31.01.2018, ktorým správny orgán žiadosť sťažovateľa o udelenie trvalého pobytu na území SR na 5 rokov zamietol podľa § 48 ods. 2 písm. d) ZoPC. Preto primárne v medziach kasačnej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci kasačného konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného a správneho orgánu prvého stupňa, najmä z toho pohľadu, či kasačné námietky sťažovateľa sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Podľa § 2 ods. 1 písm. o) ZoPC, na účely tohto zákona sa rozumie účelovým manželstvom manželstvo uzavreté s cieľom získať pobyt.

Podľa § 43 ods. 1 písm. a) zákona o pobyte cudzincov, policajný útvar udelí trvalý pobyt na päť rokov, ak nie sú dôvody na zamietnutie žiadosti podľa § 48 ods. 2, štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je manželom štátneho občana Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky alebo závislým príbuzným v priamom rade štátneho občana Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky.

Podľa § 48 ods. 2 písm. d) zákona o pobyte cudzincov, policajný útvar zamietne žiadosť o udelenie trvalého pobytu, ak štátny príslušník tretej krajiny uzavrel účelové manželstvo.

Podľa § 120 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov, ak nie je v tomto zákone alebo osobitnom predpise ustanovené inak, vzťahuje sa na konanie podľa tohto zákona všeobecný predpis o správnom konaní.

Podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa článku 8 ods. 2 Dohovoru, štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a

zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Podľa článku 12 Dohovoru, muži a ženy spôsobili vekom na uzavretie manželstva majú právo uzavrieť manželstvo a založiť rodinu v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, ktoré upravujú výkon tohto práva.

30. Z obsahu administratívneho spisu je kasačnému súdu zrejmé, že sťažovateľ dňa 02.08.2017 podal na Veľvyslanectve SR v Káhire žiadosť o udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky na päť rokov, nakoľko dňa 03.03.2017 uzavrel v Tunisku manželstvo so štátnou príslušníčkou Slovenskej republiky v H. R., rod. W., nar. XX.XX.XXXX. Po podaní žiadosti bol so sťažovateľom vykonaný osobný pohovor na Zastupiteľskom úrade v Káhire. V pohovore uviedol, že sa s budúcou manželkou zoznámil v októbri 2015 prostredníctvom facebooku a v apríli 2016 ho budúca manželka navštívila v Tunisku. Následne ho navštevovala v roku 2016 trikrát, pričom v auguste 2016 aj s deťmi na 16 dní a v roku 2017 trikrát, v mesiaci máj, júl, aj s deťmi. Ďalej uviedol, že manželstvo navrhol on a dňa 03.03.2017 sa v Tunisku zosobášili, pričom sobáša sa zúčastnili aj jej deti. S manželkou komunikujú v „špeciálnej angličtine“. Manželka ovláda francúzštinu, vedel o nej základné veci, a to o jej vzdelaní, práci, mieste trvalého bydliska, rodinných príslušníkoch a maloletých deťoch. Uviedol, že pracuje ako potápač pre ropnú spoločnosť, jeho mesačný príjem je 600 Eur, vlastní byt, automobil a úspory vo výške 800 Eur. Manželku finančne podporoval, očakáva, že manželka mu pomôže na území SR zamestnať sa.

31. Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Káhire v zázname z pohovoru uviedlo, že sťažovateľ počas pohovoru pôsobil sebedovome, ale nedôveryhodne, nevedel vysvetliť v akom jazyku spolu s manželkou komunikujú, prečo používa „špeciálnu“ angličtinu, keď obaja ovládajú francúzštinu. Veľvyslanectvo zároveň uviedlo, že pre tuniskú spoločnosť je manželstvo muža so staršou ženou s deťmi z predchádzajúcich vzťahov netypické. V kombinácii s krátkosťou vzťahu a materiálnou situáciou žiadateľa - sťažovateľa považovalo uvedené skutočnosti za indíciu, že manželstvo môže byť účelové, s vedomím alebo bez vedomia občana Slovenskej republiky s tým, že prioritným cieľom žiadateľa je získať pobyt v členskom štáte Európskej únie. Veľvyslanectvo upozornilo na zázemie žiadateľa vo Francúzsku. V závere záznamu z pohovoru bolo uvedené, že zastupiteľský úrad obdržal dňa 14.03.2017 e-mail z Národného bezpečnostného analytického centra (ďalej len „NBAC“) s upozornením na dôvodné podozrenie z účelového manželstva, ktoré s občanom Tuniska uzavrela občianka Slovenskej republiky.

32. Dňa 27.10.2017 bola vypočutá pred správnym orgánom prvého stupňa ako svedkyňa manželka sťažovateľa. Uviedla, že sa s manželom (sťažovateľom) zoznámila prostredníctvom facebooku a ďalej sa kontaktovali prostredníctvom sociálnych sietí. Prvýkrát sťažovateľa navštívila v apríli 2016. Zo začiatku komunikovali spolu „čudným“ anglickým jazykom, používali prekladač a neskôr sa naučili komunikovať „špeciálnou“ angličtinou. Vedela jeho osobné údaje, údaje o vzdelaní, zamestnaní, poznala tiež jeho najbližšiu rodinu, matku, otca, ktorý už zomrel, ako aj adresu ich pobytu. Uviedla, že sťažovateľ nemá súrodencov. Pozná jeho zdravotný stav, vierovyznanie (je moslímom) aj jeho minulosť. Keďže sú odlúčení, naďalej komunikujú prostredníctvom sociálnych sietí alebo telefonicky. Plánujú spolu žiť na území Slovenskej republiky a viesť spoločný život. Uviedla okolnosti ich sobáša, ktorý sa uskutočnil dňa 03.03.2017 v Tunisku. Prvý deň sobáša sa konal u notára za účasti manželov a dvoch svedkov, druhý deň sa konala svadba s oslavou a pozvanými hosťami, pričom svadby sa zúčastnili aj jej dve deti. Manžel ju finančne nepodporuje, ale pokiaľ je v Tunisku, prispievajú finančne spolu na všetky výdavky. Na Slovensku sa rozhodli žiť, z dôvodu, že jej dve maloleté deti tu študujú, ona má dobrú prácu a predpokladá, že manžel po príchode na Slovensko sa zamestná a bude prispievať do rodinného rozpočtu. V Tunisku majú dom, plánujú spoločné dieťa, avšak najskôr chcú, aby sa manžel naučil slovenský jazyk, začlenil sa do spoločnosti a postupne sa zamestnal.

33. V prejednávanej veci sťažovateľa sa kasačný súd za uvedenej dôkaznej situácie nemohol stotožniť so záverom správnych orgánov, že v danom prípade ide o účelové manželstvo.

K účelovosti manželstva

34. Kasačný súd rovnako ako správne orgány vychádzal zo skutočnosti, ktorá nebola sporná, a to, že

sťažovateľ uzavrel dňa 03.03.2017 v Tunisku uzavrel manželstvo so štátnou príslušníčkou Slovenskej republiky v H. R., rod. W., nar. XX.XX.XXXX.

35. Správne orgány ale ďalej dospeli k záveru, že manželstvo bolo uzavreté účelovo. Žalovaný vo svojom závere odkázal na vykonaný pohovor so sťažovateľom, svedeckú výpoveď jeho manželky, negatívneho stanoviska Veľvyslanectva SR v Káhire ďalej vychádzal z toho, že medzi manželmi je desaťročný rozdiel, poukázali na krátkodobosť vzťahu pred uzatvorením manželstva, neurčitú komunikáciu medzi manželmi, neexistenciu reálnych a fungujúcich rodinných vzťahov, kultúrne rozdiely a čiastkové rozpory v ich výpovediach. Účelovosť manželstva, správne orgány odvodili z prioritného cieľa sťažovateľa a tým bolo získanie pobytu v členskom štáte Európskej únie.

36. Kasačný súd v jednotlivých skutkových zisteniach zistil správnych orgánov a ich záveroch celý rad pochybení.

37. V prvom rade samotný zákon o pobyte cudzincov sám o sebe nedefinuje konkrétne znaky, ktoré by napomáhali jasnejšie vymedziť, čo možno považovať za účelové manželstvo. Určité vodítka je možné dohľadať v únijných dokumentoch ("soft law") ale aj v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu.

38. Rezolúciou zo dňa 04.12.1997, o opatreniach, ktoré sa majú prijať pre potieranie účelových manželstiev, sektora: XXXXXYXXXX (XX), dostupná na: <http://eur-lex.europa.eu/>, Rada EÚ prijala definíciu účelového manželstva ako manželstva uzavretého medzi občanom členského štátu alebo občanom tretej krajiny s pobytovým statusom v členskom štáte a občanom tretieho štátu, ktorého výlučným účelom je obchádzanie pravidiel pre vstup a pobyt občanov tretích krajín, aby občan tretieho štátu získal oprávnenie na pobyt v členskom štáte.

39. Komisia sformulovala odporúčania členským štátom pre správnu aplikáciu migračnej smernice. V otázke účelových manželstiev sa odvolala na časť 28 migračnej smernice, podľa ktorej zodpovedajú takým manželstvám sobášu uzavreté výlučne na účel získania práva na voľný pohyb a pobyt podľa smernice, na ktoré by inak daná osoba nemala nárok; obdobné závery pritom platia aj pre iné formy vzťahov.

40. Komisia v uvedenom oznámení ďalej demonštratívne vymedzila určité indikátory, ktoré spochybňujú hypotézu zneužitia práva:

- manžel, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, by bez problémov získal právo na pobyt sám alebo už legálne zdržiaval v členskom štáte občana EÚ predtým,
- pár bol pred sobášom v dlhodobom vzťahu,
- pár mal spoločné bydlisko / domácnosť po dlhú dobu,
- pár prijal vážny dlhodobý právny alebo finančný záväzok so spoločnou zodpovednosťou,
- manželstvo trvá dlhú dobu.

41. Zároveň Komisia v tomto dokumente predostrela demonštratívne aj súbor skutočností, ktoré indikujú možný úmysel zneužitia práv priznaných smernicou výlučne na účel obísť vnútroštátne právne predpisy upravujúce prisťahovalectva:

- pár sa pred svadbou nikdy nestretol,
- pár sa nezhoduje, pokiaľ ide o ich osobné údaje, o okolnosti ich prvého stretnutia alebo dôležité osobné informácie, ktoré sa ich týkajú,
- pár nemá spoločný jazyk, ktorému obaja rozumejú,
- dôkaz o peňažnej čiastke alebo daru, ktoré boli odovzdané, aby bol sobáš uzavretý (s výnimkou peňazí alebo darov, ktoré boli odovzdané ako veno v kultúrach, kde je to bežnou praxou),
- v minulosti jedného alebo oboch manželov existuje dôkaz o predchádzajúcich účelových sobášoch alebo iných formách zneužívania a podvodu, ktorých účelom bolo nadobudnutie práva na pobyt,
- rozvoj rodinného života iba potom, keď bol prijatý príkaz na vyhostenie,
- pár sa rozviedol krátko potom, čo štátny dotyčný príslušník tretej krajiny získal právo na pobyt.

42. Pre hodnotenie indikátorov Komisia dodala, že ich naplnenie by malo byť dôvodom pre začatie šetrenia, nie pre automatické konštatovanie manželstva za účelové. Vždy je pritom nutné hodnotiť kritériá v rámci všetkých okolností jednotlivého prípadu. Záverom potom Komisia poukázala na skutočnosť, že "dôkazné bremeno nesú orgány členských štátov, ktoré sa snažia obmedziť práva podľa tejto smernice. Orgány musia prípad presvedčivo doložiť, pričom musia rešpektovať všetky hmotnoprávne záruky opísané v predchádzajúcich oddieloch. V prípade odvolania je úlohou vnútroštátnych súdov overiť, či v jednotlivých prípadoch došlo k zneužitiu, pričom dôkaz o tejto skutočnosti musí byť podaný v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi, za predpokladu, že tým nie je dotknutá účinnosť práva Spoločenstva "

43. Účelovosťou manželstva sa zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Szak/17/2016 zo dňa 19.03.2017), v ktorom uviedol, že:

I. Účelové manželstvo predstavuje také manželstvo, k uzatvoreniu ktorého došlo s cieľom získať pobyt, pričom preukázať takýto účel manželstva je povinnosťou správnych orgánov.

II. Účelové manželstvo je taký zväzok, pri ktorého uzavretí boli dané dva úmysly snúbencov: jednak úmysel negatívny, neviest' spoločný rodinný život ako manželia, a potom úmysel pozitívny, totiž obísť predpisy ZoPC.

III. Pri preukazovaní účelovosti manželstva je nutné sa zamerať ako na úmysel obchádzať ZoPC na získanie pobytového oprávnenia, tak aj na úmysel neviest' spoločný manželský život.

44. Otázkou účelových manželstiev a problematikou s tým súvisiacou sa vo väčšej miere zaoberal Najvyšší správny súd Českej republiky vo svojej judikatúre. V rozhodnutí sp. zn. 4 Azs 228/2015-40 zo dňa 09.12.2015 k účelovým manželstvám uviedol: „Posouzení účelovosti uzavřeného manželství je skutkovou otázkou. Přitom veřejné právo nahlíží na manželství autonomně a není vázáno vymezením či nevymezením jeho účelu normami práva soukromého. Výhovuje-li manželství účelu vymezenému normami soukromého práva, neznamená to automaticky, že jej nelze označit za účelové (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 02.10.2013, č. j. 1 As 58/2013 - 43). Účelovost uzavření manželství je nutné posuzovat po celou dobu správního řízení, a to až do rozhodnutí odvolacího orgánu. Pokud je v řízení před správními orgány prokázáno, že manželství plní svou funkci, není možné takové manželství považovat za účelové uzavřené, ačkoli tomu tak od jeho úplného počátku nebylo (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2012, 5 As 104/2011 - 102, č. 2781/2013 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud považuje za přílehlavé vysvětlení způsobu, jakým je třeba přistupovat k vyšetřování účelových manželství, v článku Fingovaná manželství a jejich potírání, podle něhož „fingované manželství je takový svazek, při jehož uzavření byly dány dva úmysly snoubenců: jednak úmysl negativní, totiž nevést společný rodinný život jako manželé, a pak úmysl pozitivní, totiž obejít předpisy přistěhovaleckého práva. Chybí-li negativní úmysl, jde pouze o výhodný sňatek, který jednomu ze snoubenců zajistí i právo pobytu v daném státu. Chybí-li naopak pozitivní úmysl, jedná se zřejmě rovněž o fingované manželství, které ovšem nespadá do oblasti přistěhovaleckého práva a které mohlo sledovat i jiné důvody“ .

45. Na základe vyššie uvedených právnych názorov vyjadrených v judikatúre Najvyššieho súdu SR ako aj Najvyššieho správneho súdu ČR kasačný súd považuje za dôležité ozrejmiť spôsob, akým je potrebné pristupovať k vyšetrovaniu účelových manželstiev. Účelové manželstvo je teda taký zväzok, pri ktorého uzavretí boli dané dva úmysly snúbencov: jednak úmysel negatívny, totiž neviest' spoločný rodinný život ako manželia, a potom úmysel pozitívny, totiž obísť zákon o pobyte cudzincov. Ak chýba negatívny úmysel, ide len o výhodný sobáš, ktorý jednému zo snúbencov zaistí aj právo na pobyt v danom štáte. Ak chýba naopak pozitívny úmysel, jedná sa zrejme tiež o účelové manželstvo, ktoré však nepatrí do oblasti cudzineckého práva a ktoré mohlo sledovať aj iné dôvody (bližšie: Čížinská, P. Účelové manželstvá a možnosti ich potierania. In: Čížinská, P. Jelínková, M. Pripomienky k cudzineckému zákonu. Praha: Poradňa pre občianstvo / Občianska a ľudské práva, 2007. s. 46. Dostupné na: <http://www.mkc.cz/cz/nase-publikace.html>).

46. Uvedený názor zodpovedá obsahu migračnej smernice, v ktorej kontexte je potrebné vykladať harmonizované ustanovenia zákona o pobyte cudzincov ale aj judikatúru Najvyššieho súdu (porov. rozsudok sp. zn. 10Szak/17/2016 zo dňa 19.03.2017).

47. Kasačný súd teda uzatvára, že pri preukazovaní účelovosti manželstva je nutné sa zamerať ako na úmysel obchádzať zákon o pobyte cudzincov na získanie pobytového oprávnenia, tak na úmysel

neviest' spoločný manželský život.

48. Správne orgány v danom prípade považovali uzavreté manželstvo za účelové z toho dôvodu, že nebola preukázaná existencia reálnych a fungujúcich rodinných vzťahov, inými slovami, že tu chýba úmysel viesť spoločný manželský život.

49. Kasačný súd považuje na tomto mieste pre nadväzujúce úvahy za vhodné načrtnúť obsah inštitútu manželstva. Oproti iným inštitútom, je manželstvo najdôležitejšie formou ľudského spolužitia, ktorá existovala od počiatku ľudstva a existuje nehladiac na konkrétne vyjadrenie v právnom poriadku. Podlieha tiež rovnako ako spoločnosť určitému vývoju. Hoci teda právo manželstvo inštitucionalizuje a priznáva mu právny obsah, ostáva manželstvo zároveň a predovšetkým aj spoločensko-kultúrnym fenoménom (porov. tiež rozsiahly rozbor inštitúcie manželstva v rozsudku Najvyššieho súdu USA z 26.06.2015 vo veci Obergefell v. Hodges).

50. Podľa § 1 ods.1 zákona 36/2005 Z. z. (o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov) manželstvo je zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. Účelom manželstva je vytvoriť harmonické a trvale životné spoločenstvo, ktoré zabezpečí riadnu výchovu detí.

Rodina založená manželstvom je základnou bunkou spoločnosti. Spoločnosť všetky formy rodiny všestranne chráni (ods.2).

51. Kasačný súd k tomu dodáva, že je potrebné dôsledne rozlišovať medzi rodinnými príslušníkmi úniijného občana (porov. čl. 2 ods. 2 migračnej smernice a § 1 ods. 5 zákona o pobyte cudzincov a partnermi, ktorých štatút sa odvíja od faktického vzťahu s úniijným občanom v určitej kvalite (čl. 3 ods. 2 migračnej smernice). V prípade rodinných príslušníkov občanov EÚ má rozhodujúci váhu právny status. Ak cudzinec získa právny status manžela úniijného občana a správne orgány doloží vznik manželstva, je na neho nutné pozeráť ako na rodinného príslušníka úniijného občana, bez toho, aby musel preukazovať pravosť uzavretého manželstva. Až v prípade, ak sa správne orgány podarí na základe riadnych skutkových zistení jednoznačne preukázať, že výlučným účelom sobáša bolo získanie výhodnejšieho pobytového oprávnenia a že manželia nemajú a nemali v pláne viesť spoločne manželský život, je možné uvažovať o účelovom manželstve. Inými slovami, dôkazné bremeno o doložení nadobudnutého právneho statusu je na cudzincovi, za skutkové preukazovanie účelovosti manželstva je plne zodpovedný správny orgán.

52. Ak správne orgány vychádzali zo záveru, že nebola preukázaná existencia reálnych a fungujúcich rodinných vzťahov, inými slovami, že tu chýba úmysel viesť spoločný manželský život, jedná sa o chybnú úvahu po právnej i skutkovej stránke.

53. Sťažovateľ totiž riadne doložil sobášnym listom uzavretie manželstva s občiankou Slovenskej republiky, ktoré správne orgány nijako neodporovali. Manželka zhodne prejavila záujem žiť spoločne, vychovávať deti z predchádzajúceho manželstva manžela sťažovateľa a dokonca zhodne vyjadrili záujem o výchovu spoločného dieťaťa. Sťažovateľ rovnako aj jeho manželka potvrdili, že deti z predchádzajúceho manželstva majú dobrý vzťah k sťažovateľovi, poznajú sa a manželka s deťmi navštevuje sťažovateľa.

54. Zdieľanie spoločnej domácnosti nie je v manželstve právnou povinnosťou, nebolo preto možné z jej absencie vyvodit' priamo neexistenciu reálnych a fungujúcich rodinných vzťahov a vyvodzovať účelovosť uzavretého manželstva. Uvedený záver potvrdzuje aj citované Oznámenie Komisie, podľa ktorého život v spoločnej domácnosti je pozitívny indikátor, že manželstvo nebolo uzavreté účelovo. Ak ale manželia spoločnú domácnosť nezdieľajú, nejedná sa samo o sebe o negatívnu skutočnosť, ktorá by dokazovala, že manželstvo bolo účelovo uzavreté.

55. Sťažovateľ zhodne s manželkou uviedli dôvody, pre ktoré v situácii, keď deti manželky študujú na území SR, majú tu rodinné a iné väzby, nie je jednoduché pre manželku Slovensko opustiť a viesť spoločný rodinný život v Tunisku. Manželka prejavila záujem žiť v spoločnej domácnosti na území Slovenska, (kde má manželka sťažovateľa dobrú prácu, rodinné a sociálne väzby), akonáhle sťažovateľ získa pobyt na území Slovenska. Manželka je v dennom kontakte so sťažovateľom, navštevuje ho aj s deťmi. Spochybňovanie komunikácie prostredníctvom „špeciálneho jazyka“ ktorý si manželia vytvorili je len v rovine dohadov, keďže komunikácia manželom vyhovuje a umožňuje im udržiavať a rozvíjať vzťah.

56. Podľa kasačného súdu je vecou manželov, akým jazykom sa dorozumievajú, používanie prekladačov nespochybňuje existenciu reálneho kontaktu manželov, ich intenzitu však správny orgán vôbec neskúmal. Pričom bez potreby nahliadať do obsahu komunikácie sa frekvencia kontaktov dá v súčinnosti so sťažovateľom, resp. jeho manželkou ľahko verifikovať.

57. Správne orgány nepochopiteľne nevykonali ani ďalšie dôkazy na preukázanie reálne fungujúcich rodinných vzťahov, a to napr. vzťahu sťažovateľa k deťom manželky. Pokiaľ by správne orgány chceli za takejto situácie založiť svoj záver na údajnom účelovo uzavretom manželstve sťažovateľa, mali prinajmenšom vykonať výsluch detí. Manželstvo matky maloletých detí s cudzincom, ktorý nie je ich otcom sa nepochybne dotýka aj detí a ich práv.

58. Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni vyspelosti.

2. Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru Za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.“

59. K záväzku naplniť práva detí zaručené Dohovorom pristúpil už právny predchodca Slovenskej republiky v roku 1991. Pre zabezpečenie splnenia tohto záväzku je podstatné, aby zmluvné strany Dohovoru k nemu nepristupovali iba formalisticky. Štáty sú povinné vytvoriť pre súdy a pre ďalšie orgány verejnej moci a správy vrátane polície podmienky na to, aby tieto orgány mohli vo svojej činnosti zabezpečovať jeho riadne uplatňovanie; to je zabezpečiť aj náležitú kvalitu realizácie tohto práva a jeho výkon v súlade s jeho obsahom a zmyslom.

60. Deti sú schopné poskytnúť detailnú a pravdivú výpoveď o vzťahoch v rodinách. Z tohto názoru nevychádza len psychológia, ale vychádza z neho aj slovenský právny poriadok, ktorý výsluchy detí nielen pripúšťa, ale upravuje aj ich podmienky. Je samozrejmé, že aj pri výsluchu dieťaťa musí vypočúvajúci vychádzať z jeho osobnosti, veku a jeho individuality.

61. Výsluch detí manželky sťažovateľa by mohol viesť svetlo do fungovania rodinných vzťahov a prípadného odhalenia fungovania takéhoto vzťahu, ku ktorému právne orgány predčasne dospeli. Mohli by viesť aj k objasneniu frekvencii návštev ich matky v Tunisku, či už s deťmi alebo bez detí, pretože aj ich výpoveď môže odhaliť nie len intenzitu návštev (ktorú správne orgány spochybňujú) ale aj hĺbku a pravosť vzťahu sťažovateľa a ich matky.

62. Správny orgán prípadne zväží výsluch ďalších svedkov, ktorí by mohli uviesť relevantné skutočnosti ohľadom sobáša sťažovateľa, (napríklad účastníkov svadby), respektíve k fungovaniu a reálnej existencii rodinných vzťahov medzi manželmi aj ďalších rodinných príslušníkov manželky sťažovateľa.

63. Podľa kasačného súdu vekový rozdiel medzi manželmi a kultúrne rozdiely, ktoré zobral správny orgán do úvahy pri posudzovaní žiadosti sťažovateľa, a ktoré namiesto manželov tak úzkostlivo „strážil“, sú predovšetkým vecou manželov a bez ďalšieho z nich nie je možné vyvodiť záver o účelovosti manželstva.

64. Sťažovateľ je v domovskej krajine riadne zamestnaný, pracuje ako potápač pre ropnú spoločnosť, má pravidelný príjem, vlastní byt, má úspory, postavil dom pre rodinu, a teda zjavne nejde o prípad cudzinca, ktorý by uzavretím manželstva chcel riešiť svoju ťaživú finančnú alebo sociálnu situáciu. Preto záver správnych orgánov, že sťažovateľ uzavretím manželstva s občiankou SR sleduje jediný cieľ, ktorým je získanie pobytu v členskom štáte EÚ sa javí ako neutržateľný a hlavne dôkazmi nepodložený.

65. V tomto ohľade aj stanovisko Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Káhire vo vzťahu k hodnoteniu sťažovateľa ako nedôveryhodného, prinajmenšom vyznieva ako subjektívne hodnotenie, ktoré neponúka žiadnu relevantnú indíciu, z ktorej by bolo možné urobiť záver o nedôveryhodnosti sťažovateľa.

66. V stanovisku Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Káhire, z ktorého správne orgány vychádzali pri rozhodovaní o žiadosti sa uvádza, že sťažovateľ mal počas pohovoru pôsobiť sebavedome ale nedôveryhodne. Pokiaľ sa správne orgány s takýmto stanoviskom stotožnili, bolo potrebné im vytknúť, že nevykonali ďalšie dokazovanie ohľadom jeho dôveryhodnosti. V stanovisku sa uvádza, že nedôveryhodnosť sťažovateľa Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Káhire odvodzovalo z toho, že sťažovateľ nevedel vysvetliť prečo používa „špeciálnu“ angličtinu pri komunikácii s manželkou, keď

obaja ovládajú francúzštinu. Podľa kasačného súdu nebolo možné z takejto čiastkovej informácie (bez bližšieho objasnenia na akej úrovni ovláda manželka sťažovateľa francúzsky jazyk (stupeň znalosti, hovorový jazyk, písomný jazyk) a či z úrovne znalosti daného jazyka manželkou sťažovateľa, bolo možné očakávať, že komunikácia bude prebiehať v tomto jazyku, uzavrieť, že spôsob komunikácie manželmi zvoleným jazykom „špeciálnou“ angličtinou, spôsobuje jeho nedôveryhodnosť. Napokon o spôsobe komunikácie sa vyjadrili sťažovateľ aj jeho manželka zhodne. Dokonca uviedli, že sťažovateľ sa učí jazyk slovenský a jeho manželka jazyk arabský.

67. Rozpory vo výpovediach sťažovateľa boli nepatrné a neboli takého charakteru, ktoré by odôvodňovali záver o účelovosti manželstva. Vo svojich výpovediach manželia popísali zhodne spôsob vzájomného zoznámenia, spôsob komunikácie, priebeh svadby, preukázali znalosti o rodinných pomeroch druhého z manželov a vierohodným spôsobom osvetlili niektoré detaily ich doterajšej komunikácie a návštev.

68. Hoci nedostatočná vzájomná znalosť manželov môže byť negatívnym indikátorom, ktorý povedie k ďalšiemu skúmaniu účelovosti manželstva, musí ísť o závažné rozpory vo výpovediach. Nemožno tiež od manželov, ktorí spolu nežijú v jednej domácnosti (nie z vlastnej viny) očakávať, že budú o sebe poznať detailne všetky podrobnosti.

69. Na základe vyššie uvedených čiastkových zistení dospel kasačný súd k záveru, že správne orgány neunesli svoje dôkazné bremeno o účelovosti sťažovateľom uzavretého manželstva. Kasačný súd preto uzatvára, že správnym orgánom sa nepodarilo hodnoverným spôsobom preukázať, že manželstvo je účelové len v snahe sťažovateľa získať pobyt v členskom štáte Európskej únie.

70. Kasačný súd na základe vyššie uvedených dôvodov konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie žalovaného trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, že rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

71. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti, nárok na náhradu trov tohto konania priznal.

72. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.